

A hand is shown painting a vibrant green line across a white canvas mounted on a grey easel. The brush is held in the right hand, and the paint is applied in a thick, expressive stroke. The background is a plain, light-colored wall. The overall scene is a close-up of the painting process.

**KAKOVOST ŽIVLJENJA OSEB
S POSEBNIMI POTREBAMI –
ZANJE, O NJIH, Z NJIMI**

**XXVII. IZOBRAŽEVALNI DNEVI
ZBORNİK POVZETKOV**

**KAKOVOST ŽIVLJENJA OSEB
S POSEBNIMI POTREBAMI –
ZANJE, O NJIH, Z NJIMI**

**XXVII. IZOBRAŽEVALNI DNEVI
ZBORNİK POVZETKOV**

Naslov

KAKOVOST ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI – ZANJE, O NJIH, Z
NJIMI

Zbornik povzetkov XXVII. Izobraževalnih dni

Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije in

Skupnosti organizacij za usposabljanje oseb s posebnimi potrebami v

Republiki Sloveniji v sodelovanju z

Zavodom Republike Slovenije za šolstvo

Izdajatelja

Društvo specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije,

Linhartova 51, 1000 Ljubljana

www.drustvo-srp.si

Skupnost organizacij za usposabljanje oseb s posebnimi potrebami v

Republiki Sloveniji, Linhartova 51, 1000 Ljubljana

www.sous-slo.net

Urednik

mag. Marko Strle

Vsak avtor odgovarja za jezikovno in vsebinsko ustreznost prispevka.

Portorož, marec 2019

www.drustvo-srp.si

www.cksg.si

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in
univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID=300818432](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI-ID=300818432)

ISBN 978-961-90995-8-2 (epub)

Vsebina

OTROCI V REJNIŠTVU – ZGODNJA OBAVNAVA IN OTROCI Z RIZIČNIMI DEJAVNIKI .7	
KAKOVOST ŽIVLJENJA DRUŽINE Z OTROKOM S POSEBNIMI POTREBAMI – POGLED SKOZI OČI MAMICE IN STROKOVNE DELAVKE	8
OBLIKOVANJE USTREZNIH POGOJEV ZA VEČJO KVALITETO ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI	9
PROSTOČASNE AKTIVNOSTI – AKTIVNOSTI S KONJEM - POMEMBEN VIDIK KAKOVOSTI ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI	10
UPORABA PRIPOMOČKOV KOT POMOČ OTROKOM S SPECIFIČNIMI UČNIMI TEŽAVAMI V OSNOVNI ŠOLI	11
UČENJE Z GIBANJEM ALI INKLUZIVNI ODDELKI ZA OTROKE Z AM V VEČINSKI OŠ .12	
UČENJE DEČKA Z AVTIZMOM NA OSNOVNIH PODROČJIH ŽIVLJENJA.....	13
IZZIVI NA PODROČJU MEDVRSTNIŠKIH ODNOSOV, SOCIALNA SAMOPODOBA IN ZADOVOLJSTVO UČENCEV S SAM V REDNI OSNOVNI ŠOLI	14
ISKANJE MOČNIH PODROČIJ PRI UČENCIH Z VEČ MOTNJAMI	15
OZAVEŠČANJE IN BELEŽENJE MOČNIH PODROČIJ UČENCEV S POSEBNIMI POTREBAMI – ZANJE, O NJIH IN Z NJIMI	16
PODPORNO ZAPOSLOVANJE OSEB Z MAS.....	17
»VES SVET JE ODER«- GLEDALIŠKA DEJAVNOST GIBALNO OVIRANIH OTROK S TEŽJO IN TEŽKO MOTNJO V DUŠEVNEM RAZVOJU	19
IZBOLJŠEVANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI – S POMOČJO ŠPORTA IN REKREACIJE	21
SPODBUJANJE SODELOVANJA V LUČI SOCIALNEGA IN KULTURNEGA KAPITALA V ODDELKIH PRILAGOJENEGA PROGRAMA NA OŠ FRANJA MALGAJA ŠENTJUR	22
KAJ JE KAKOVOST ŽIVLJENJA IN KAKO JO LAHKO VSAK RAZUME.....	23
VPLIV OSEBNOSTNIH IN DRUŽBENIH DEJAVNIKOV NA KVALITETO ŽIVLJENJA	24
KAKOVOST ŽIVLJENJA MLADOSTNIKA S CHARGE SINDROMOM – študija primera	25
PREDNOSTI VKLJUČEVANJA UČENCEV Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU OD 21. DO 26. LETA V PROCES VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA.	Napaka! Zaznamek ni definiran.
REKONCEPTUALIZACIJA KARIERNEGA RAZVOJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI V DOBI DIGITALIZACIJE.....	26
FORMATIVNO SPREMLJANJE KOT PODPORA UČENCEM S POSEBNIMI POTREBAMI	27
PROJEKT LAHKO JE BRATI	Napaka! Zaznamek ni definiran.
SKUPAJ NAM JE LAŽJE	29

GOVORIM, TOREJ SEM.....	30
VPLIV GLASBENEGA UDEJSTVOVANJA NA KAKOVOST ŽIVLJENJA OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI	31
KAKOVOST ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI: UPORABA TOBAKA IN ALKOHOLNIH PIJAČ.....	32
UČINKOVITO VSTOPANJE NA TRG DELA POVEČUJE KAKOVOST ŽIVLJENJA MLADIH S POSEBNIMI POTREBAMI	33
KNJIGARNA IN TRGOVINICA Zebra Gre Na Luno	34
NAČIN PREŽIVLJANJA PROSTEGA ČASA VPLIVA NA KAKOVOST ŽIVLJENJA OSEB Z MOTNJO V DUŠEVNEM RAZVOJU.....	35
FUNKCIONALNI VID IN NJEGOV VPLIV NA KAKOVOST ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI	36
PODPORNA IN NADOMESTNA KOMUNIKACIJA S TAKTILNIMI SIMBOLI V DC FUŽINE	37
“DESIGN THINKING” METODOLOGIJA & NAŠ KOBİ - MOBILNA APLIKACIJA KOT PRIPOMOČEK ZA UČENJE BRANJA.....	38
KVALITETA ŽIVLJENJA UČENCEV OSNOVNE ŠOLE S PRILAGOJENIM PROGRAMOM Z NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM – IZZIV PREUČEVANJA KOMPLEKSNEGA SOCIALNEGA FENOMENA Z UPOŠTEVANJEM VIDIKA PARTICIPACIJE	39

OTROCI V REJNIŠTVU – ZGODNJA OBAVNAVA IN OTROCI Z RIZIČNIMI DEJAVNIKI

mag. Katja Poglajen Ručigaj, Vrtec Kolezija, Ljubljana

Z uveljavitvijo Zakona o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami se je v postopke zgodnje obravnave poleg otrok s posebnimi potrebami zajelo tudi otroke z rizičnimi dejavniki. To so otroci, pri katerih obstajajo rizični dejavniki za razvojne primanjkljaje, zaostanke, ovire ali motnje. Otroci, ki so nameščeni v rejniške družine pogosto prihajajo iz nizko funkcionalnih družinskih okolij, zato je pojavnost razvojnih, vedenjskih, duševnih in psihičnih problemov med otroki v rejništvu zelo visoka. Moteno družinsko življenje prispeva k mnogim negativnim pojavom, od šolske neuspešnosti do agresivnosti, odvisnosti, samomorilnosti, kriminala. Praktični vidik prispevka vidim v dveh smereh:

Prispevati želim k zavedanju, kako kompleksno nalogo družba naloži rejniku, ko v njegovo družino namesti otroka, ki morda s seboj nosi težko izkušnjo travme. Osvetliti želim problematiko te posebne skupine otrok v okviru predšolske vzgoje in izobraževanja. Čustvene in vedenjske težave, težave z navezanostjo in druge socialne ter vrstniške težave se odražajo tudi v vrtčevskem vsakdanu, kar lahko negativno vpliva na otrokov celostni razvoj. S sprejetjem Zakona o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami se zdaj formalno odpirajo možnosti strokovnega dela s predšolskimi otroki, ki so v rejništvu, kar predstavlja velik strokovni izziv.

Ključne besede: otroci v rejništvu, otroci z rizičnimi dejavniki, predšolska vzgoja in izobraževanja, zgodnja obravnavna

KAKOVOST ŽIVLJENJA DRUŽINE Z OTROKOM S POSEBNIMI POTREBAMI – POGLED SKOZI OČI MAMICE IN STROKOVNE DELAVKE

Bernarda Okoliš, Vrtec Martin Krpan, Cerknica

Dejstvo je, da rojstvo otroka s posebnimi potrebami prizadene vse družinske člane. V strokovni literaturi pogosto srečujemo vprašanja, kako naj strokovnjaki pomagajo staršem, ki imajo otroka s posebnimi potrebami.

Starši mnogokrat ugotavljajo, da posebne potrebe otroka niso vedno največji problem. Večja težava je sprejemanje posebnih potreb njihovega otroka s strani okolja. Tudi če starši sprejmejo otroka s posebnimi potrebami, to lahko postane problem, ko hočejo kot družina ob tem živeti povprečno ali nadpovprečno življenje. Pri tem je bistvenega pomena pomoč oseb in ustanov, s katerimi se kot družina vsakodnevno srečujejo.

Tudi sama sem izkusila kaj pomeni imeti otroka s posebnimi potrebami. Poleg hčerke, ki je imela veliko težav in primanjkljajev, sva z možem imela še tri zdrave sorojence. Kljub težavam smo želeli živeti polno, kvalitetno življenje. V prvi vrsti midva z možem kot par, enako sva želela tudi za sorojence.

V prispevku bom predstavila svojo pozitivno izkušnjo življenja družine z otrokom s posebnimi potrebami ter kako kot strokovna delavka lahko pripomorem k bolj kvalitetnemu življenju družin, s katerimi se vsakodnevno srečujem pri svojem delu v vrtcu.

Ključne besede: družina, otrok s posebnimi potrebami, pomoč.

OBLIKOVANJE USTREZNIH POGOJEV ZA VEČJO KVALITETO ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI

mag. Dragica Kraljič, Ajda Šimnic, Vrtec Pod gradom, Ljubljana

V prispevku predstavlja eno od oblik vključevanja oseb s posebnimi potrebami na trg dela. Glede na to, da ni izoblikovane prakse na tem področju, da ni ustrezne pravne oz. formalne podlage, da širša družba ni ustrezno ozaveščena o vseh pravicah in dolžnostih oseb s posebnimi potrebami, smo se v naši inštituciji lotili te naloge po svojih najboljših močeh.

Izpostavljamo težave pri tem; premalo podpore zakonodaje in širše družbe ter odločevalcev za morebitne delodajalce, premalo usposobljeni strokovni kader, slabo ciljno usposabljanje oseb s posebnimi potrebami iz razloga, ker ni mreže izvajalcev programov, kjer bi se lahko zaposlile osebe s posebnimi potrebami. Posebno nalogo ima na tem področju država, da s svojimi akcijami senzibilizira oz. poudari pravice in dolžnosti vseh njenih državljanov; tudi oseb s posebnimi potrebami oz. invalidov.

Ključne besede: vključevanje v delo za osebe s posebnimi potrebami, sprejetost v družbi, zakonodaja, spreminjanje stališč v družbi.

PROSTOČASNE AKTIVNOSTI – AKTIVNOSTI S KONJEM - POMEMBEN VIDIK KAKOVOSTI ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI

dr. Erna Žgur, dr. Tjaša Filipčič, dr. Janez Jerman, UL, Pedagoška fakulteta

Aktivnosti s konjem, podporna terapevtska oblika pomoči za osebe s posebnimi potrebami (OPP), je skupen enoletni projekt med Pedagoško fakulteto ter dvema vzgojno-izobraževalnima ustanovama. V projekt so bili vključeni OPP in brez njih, v starosti med 5. in 13. letom, vsi so bili z različnimi stopnjami gibalne oviranosti. Aktivnosti s konjem so potekale 3 mesece v 2 hipoterapevtskih timih. Raziskava je bila usmerjena v potrditev napredovanja izbranih otrok na področju elementov gibanja in ravnotežja (orientacije, senzo-motorike, gibljivosti), komunikacije, socialne vključenosti in medvrstniškega povezovanja. Izvedena so bila začetna, vmesna in končna testiranja z izbranim inštrumentarijem (obseg gibljivosti kolčnega sklepa, ocenjevanje prožnosti zadnjih stegenskih mišic, modificiran test Vstani in pojdi ter individualno sestavljena lista zadovoljstva in povezanosti). Uporabljena statistična metoda (Wilcoxon-ov test razlik) med inicialnim in finalnim stanjem je pokazala statistično pomembno napredovanje otrok na posameznih opazovanih variablah. Največji napredek otrok se je pokazal na področju gibljivosti medenice in gibljivosti spodnjih udov. Pomembno se je izboljšal reakcijski čas pri posameznih gibalnih in lokomotornih aktivnostih; vsi učenci so izboljšali tudi medsebojno sodelovanje. Zaključujemo, da so aktivnosti s konjem primerna oblika prostočasne dejavnosti, ki prispeva k izboljšanju kakovosti življenja OPP.

Ključne besede: konj, kakovost, posebne potrebe.

UPORABA PRIPOMOČKOV KOT POMOČ OTROKOM S SPECIFIČNIMI UČNIMI TEŽAVAMI V OSNOVNI ŠOLI

Vesna Pikel, CVIU, Velenje

Učenci z učnimi težavami se v osnovnih šolah borijo s težavami pri pridobivanju, utrjevanju in preverjanju znanja. V pomoč so jim z zakonom predpisane prilagoditve, od šole do šole pa je odvisno, v kolikšni meri so jim le-te omogočene. Razlogi lahko izhajajo iz učiteljev, strokovnih delavcev, ki izvajajo dodatno strokovno pomoč, in vodstva šole. Učencem praviloma prilagoditve koristijo, v kolikor so jim podane na njim razumljiv način. V anketo so vključeni izvajalci dodatne strokovne pomoči, starši učencev z dodatno strokovno pomočjo in učitelji osnovnih šol. Rezultati ankete so lahko podlaga za iskanje podpore in sodelovanje med strokovnimi delavci, učitelji in priložnost pri načrtovanju, izdelavi enotnih pripomočkov. Po pričakovanjih se udeleženi v sistemu vzgoje in izobraževanja učencev, ki potrebujejo pripomočke, strinjajo, da mu le-ti koristijo in da bi bilo dobro, če bi bili pripomočki poenoteni oziroma bi jim kdo svetoval o njihovi primernosti. Tukaj mislim predvsem na pripomočke v drugi in tretji triadi, kjer se pri učenju matematike in slovenskega jezika izdelujejo predvsem tabele, primeri postopkov reševanja, povzetki ipd.

Ključne besede: učenci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, učenci s specifičnimi učnimi težavami, pripomočki.

UČENJE Z GIBANJEM ALI INKLUZIVNI ODDELKI ZA OTROKE Z AM V VEČINSKI OŠ

Mojca Vilfan, ZGN Ljubljana

V ZGNL smo na podlagi dolgoletnih izkušenj dela z otroki z AM v integraciji in tistih v segregiranih oddelkih letos prvič uvedli inkluzivni oddelek za otroke z AM na večinski osnovni šoli. Okolje nas je sprejelo.

Imamo dobre delovne pogoje, strokovnost, primerno usmerjene otroke in naklonjene starše. Vodijo nas široko znanje in izzivi otrok z avtizmom. S predmetoma komunikacijske in socialne veščine, ki sta del predmetnika za naš program, imamo velike načrte, saj si dosežke na teh področjih v prvem triletju želimo pripeljati na uporabno raven, ki bi zagotavljala življenje in učenje v inkluziji. Zato je posebej pomembno, da so vsebine res zelo sistematične in hkrati prepletene z vsako uro v šoli in doma. Tokrat ne le v 'laboratorijski situaciji' razreda, ampak v življenju večinske šole.

Veliko je gibanja. Izhajamo iz spoznanj razvojne psihologije. Vodi nas sistem Učenje z gibanjem Cecilie Koester, ki nas spodbuja k opazovanju razvojnih gibalnih vzorcev. A. J. Ayres nas usmerja v opazovanju posebnosti in gradnji uravnoteženega senzoričnega delovanja. K senzomotorični integraciji veliko doprinese sistem Brain Gym, Paula Dennisona, ki preko točno določenih gibanj spodbuja možgane k rasti in razvoju, namesto boja za preživetje v stanju stresa. Carla Hannaford nam stalno dokazuje, da učenje ni le v glavi in svetuje kako ga spodbujati z rabo celega telesa. Opominja nas, da je koherenca tisto, kar želimo doseči z inkluzijo.

Spremljava polletnega dela v praksi s konkretnimi dejavnostmi in rutinami: primerjalno v popolni inkluziji in našem oddelku vsekakor opogumlja. Naj bo inkluzija za otroke, ne le naše leporečje.

Ključne besede: gibanje, učenje, avtizem, inkluzija.

UČENJE DEČKA Z AVTIZMOM NA OSNOVNIH PODROČJIH ŽIVLJENJA

Zdenka Virant, CUDV Dolfke Boštjančič Draga, Ig

V prispevku predstavljam mladostnika, ki je bil moj prvi in do sedaj najmlajši učenec, s katerim sem se začela srečevati v okviru Posebnega programa vzgoje in izobraževanja. Zahteval je bistveno drugačen način učenja na posameznih osnovnih področjih življenja. Njegovi napredki so izjemni in nekatere bom predstavila.

Opisala bom učenje prehranjevanja. Osvetlila bom posebnosti, s katerimi sem se srečevala, še preden je sploh lahko prišlo do tega.

Deček je potreboval sistematično učenja izločanja. Teoretično sem bila pri tem učenju prisotna, ker sem spoznala, kako dečka motivirati za to.

Vsak korak pri učenju govora je bil pravo raziskovanje. Najmanjši napredek, ki sem ga opazila, je bil osnova za naslednji korak. Šele ko se je zgodil, je bila z dečkove strani dana zelena luč za nadaljevanje. V obdobju nekaj let se je iz negovorečega dečka razvil v mladostnika, ki se zmore sporazumevati z govorom.

Po mnogih letih srečevanja učencev z avtizmom menim, da je osnova vsakega učenja spoznavanje posameznika v najrazličnejših življenjskih okoliščinah. Osnova vsakega učenja je učenje po majhnih korakih.

Majhnost je relativen pojem. Včasih so koraki pri učenju tako majhni, da jih drugi niti ne zaznavajo, obdobja majhnih korakov na posameznih področjih pa različno dolga. Učenje lahko traja le kratek čas, včasih pa so za opazne napredke potrebni meseci ali leta. Okolica jih včasih zazna šele, ko se pri osebi z avtizmom pojavi velika sprememba.

Ključne besede: avtizem, prehranjevanje, izločanje, govor, učenje po majhnih korakih.

IZZIVI NA PODROČJU MEDVRSTNIŠKIH ODNOSOV, SOCIALNA SAMOPODOBA IN ZADOVOLJSTVO UČENCEV S SAM V REDNI OSNOVNI ŠOLI

Janja Kranjc, OŠ Sava Kladnika, Sevnica

Učenci s SAM (SAM) se običajno težje vključujejo v vrstniško skupino. S strani vrstnikov so pogosto zavrjeni, spregledani, neredko izpostavljeni medvrstniškemu nasilju.

Na Osnovni šoli Sava Kladnika Sevnica že več let izvajam delavnice socialnih veščin, namenjene učencem s težavami na področju socialne interakcije in komunikacije ter ure dodatne strokovne pomoči z učenci s SAM. Trenutno je v obe obliki pomoči vključenih 5 učencev s SAM. Učenci tekom srečanj izpostavljajo izzive, s katerimi se srečujejo. Najpogosteje poročajo o zbadanju in izključevanju s strani vrstnikov in iščejo možnosti vzpostavljanja stika z njimi. Glede na izpostavljene teme želim v nadaljevanju ugotoviti kakšna je socialna samopodoba vključenih učencev in kolikšno je njihovo zadovoljstvo v šoli. V februarju 2019 bo vseh 5 učencev izpolnjevalo Vprašalnik samopodobe SPA in odgovarjalo na vprašanja pol-strukturiranega intervjuja, vezana na njihov občutek zadovoljstva v šoli. Rezultati bodo zbrani in predstavljeni v marcu 2019.

Ključne besede: zadovoljstvo, socialna samopodoba, medvrstniški odnosi, spektroavtistična motnja.

ISKANJE MOČNIH PODROČIJ PRI UČENCIH Z VEČ MOTNJAMI

Lucija Kupec, CIRIUS Kamnik

Pri delu z učenci z več motnjami ugotavljamo, da se učenci zaradi težav, ovir in primanjkljajev srečujejo z ovirami in imajo precej težav pri poklicni odločitvi. Pogosto imajo dodatne težave zato, ker slabo poznajo pogoje, posebnosti in znanja, ki jih potrebujejo za opravljanje določenega poklica. Prav tako ne vedo, katere spretnosti, veščine in kompetence potrebujejo za opravljanje poklica. Zanje je izredno pomembno sistematično in usmerjeno delo že v nižjih razredih, ko preko različnih predmetov spoznavamo svoja močna področja, interese, sposobnosti in na podlagi teh načrtujejo prihodnost. Proces spoznavanja močnih področij naj bo pri omenjeni populaciji voden in usmerjen. Ta del poklicne vzgoje opravi že razrednik znotraj različnih šolskih predmetov. V raziskavi, kjer je sodelovalo 6 učencev iz zavoda CIRIUS, starih od 12 do 14 let smo ugotovili, da učenci poznajo svoje interese, primanjkljaje in cilje vezane izključno na šolsko področje. Na podlagi analize, predvidevanj smo postavili pogoje pod katerimi bi učenci lahko postavili realen poklicni in karierni načrt in sicer z načrtnim, individualnim in prilagojenim delom, z ozaveščanjem in razvojem močnih področij, z načrtnim, praktičnim spoznavanjem poklicev, s tematskimi dnevi močnih področij in razvoju le-teh že v drugi triadi in z ustrezno usposobljenim kadrom za izvajanje poklicne vzgoje in kasneje poklicne orientacije.

Ključne besede: močna področja, šibke točke, učenci z več motnjami.

OZAVEŠČANJE IN BELEŽENJE MOČNIH PODROČIJ UČENCEV S POSEBNIMI POTREBAMI – ZANJE, O NJIH IN Z NJIMI

Nika Obed, Nina Potočnik, dr. Mojca Vrhovski, UL, Pedagoška fakulteta

V prispevku bomo predstavili konkreten primer učenke razredne stopnje, ki je usmerjena kot otrok s specifičnimi učnimi težavami – otrok z disleksijo ob sopojavačnosti motnje pozornosti s hiperaktivnostjo in opisali njeno funkcioniranje v šolskem okolju, ki predstavlja težave na emocionalnem, psiho-socialnem in vedenjskem področju (ob neuspehu je žalostna, svojega napredka ne pripisuje lastnemu trudu in delu, temveč ga dojema zgolj kot trenutno srečo, se nizko samovrednoti, ima slabše samospoštovanje, izgubila je motivacijo, pretirano je pesimistična, ima odklonilni odnos do šole, vrstniki je ne razumejo in sprejemajo). Definirali bomo samopodobo in močna področja posameznika kot pomemben varovalni dejavnik pri načrtovanju oziroma izvajanju procesa podpore in pomoči. Podpora strokovnih delavcev pri krepitvi samopodobe se pomembno povezuje s kakovostjo življenja, s subjektivno oceno posameznika in z objektivnim vrednotenjem njegovih zmožnosti. Predstavili bomo tudi pripomoček za sistematično in kontinuirano beleženje močnih področij in krepitev pozitivne samopodobe, ki bo temeljil na sodelovanju različnih deležnikov (učenec, delavci šole, starši, vrstniki, širše okolje). V zaključku bomo ocenili uporabnost, prednosti in slabosti uporabe oblikovanega pripomočka oziroma strategije.

Ključne besede: disleksija in motnja pozornosti s hiperaktivnostjo, močna področja, pozitivna samopodoba, varovalni dejavniki.

PODPORNO ZAPOSLOVANJE OSEB Z MAS

mag. Valentina Breclj, URI Soča, Ajda Demšar, CSG Maribor, Ksenija Bratuš Albreht, Šentprima, mag. Maja Zovko Stele, Centerkontura,

Številne osebe z motnjami avtističnega spektra (MAS) so pogosto socialno prikrajšane in izključene. Prav tako jim pogosto primanjkuje podpore, ki jo potrebujejo za pridobitev in ohranitev zaposlitve. Vse to močno vpliva na kakovost njihovega življenja.

Za enakopravno vključevanje na trg dela, potrebuje večina oseb z MAS individualiziran pristop tako pri iskanju zaposlitve kot tudi pri samem zaposlovanju.

Za visokofunkcionalne osebe z MAS je največkrat ustrezna obila zaposlovanja podporno zaposlovanje, saj le tako lahko na odprtem trgu dela dobijo vso potrebno podporo. Z namenom zbiranja ustreznih informacij o potrebni podpori pri zaposlovanju na odprtem trgu dela smo leta 2018 izvedli raziskavo.

Da bi pridobili čim širši vpogled v to problematiko, smo v raziskavo vključili 6 oseb z MAS, enako število delodajalcev in 6 strokovnih delavcev, ki so jim nudili podporo.

Najprej smo izvedli sistematični pregled literature. Nato smo razvili tri polstrukturirane vprašalnike, ločene za vsako ciljno skupino, in izvedli intervjuje. S kvantitativno analizo smo ugotavljali zaznane potrebe vseh treh strani.

Ugotovitve poudarjajo pomen poznavanja in razumevanja značilnosti MAS in potreb pri zaposlovanju, ki MAS izhajajo. Udeleženci raziskave so poročali o koristih strokovne podpore tako med iskanjem zaposlitve kot na delovnem mestu. Delodajalci so posebej poudarili potrebo po stalni podpori in sodelovanju s strokovnjaki in mentorji na delovnem mestu.

Tesno sodelovanje pred in med zaposlitvijo je bistvenega pomena. Ozaveščanje delodajalcev in njihovo poznavanje ustreznih metod in tehnik za delo z zaposlenimi z MAS ter zagotavljanje ustreznih informacij o MAS vodstvu in

sodelavcem je ključ do trajnostnega zaposlovanja. Da bi to dosegli, je treba bolj poudariti razvoj posebnih pristopov do delodajalcev.

Ključne besede: avtizem, podporno zaposlovanje, kazalniki uspešne zaposlitve.

»VES SVET JE ODER«- GLEDALIŠKA DEJAVNOST GIBALNO OVIRANIH OTROK S TEŽJO IN TEŽKO MOTNJO V DUŠEVNEM RAZVOJU

Vanja Legac Lenardič, CUDV Dolfke Boštjančič Draga, Ig

»Ves svet je oder«, je eden najbolj znanih citatov največjega angleškega dramatika Williama Shakespeara. In mi smo zgolj igralci. Nastopamo, odhajamo in vsak igra v življenju različne vloge.

Prispevek govori o vključevanju gibalno oviranih otrok s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju v gledališko dejavnost. Je to umetniški izziv ali zgolj utopija? Nekaj nemogočega, njim nedostopnega, ali začetek, izhodišče za spremembo, novo izkušnjo? Pravzaprav je naše delo nekaj izjemnega. Skupaj s kolegi omogočam gibalno oviranim otrokom s težjo in težko motnjo, da doživijo sijaj odrskih luči in veličino gledaliških odrov. Dobijo možnost, da jih vidijo drugi v drugačni luči. Kot igralce, na pravem odru, čeprav mnogokrat pasivne. Toda oni so tam. Takšni kot so. Obstajajo. Drugačni. In včasih je že njihova budnost dovolj, pa glas, premik glave, roke, noge, nasmeh. Vse to je igra. Občutek, dati jim možnost sodelovanja v predstavi pa je neprecenljiv. Zame in vso ekipo, ki sodeluje pri nastajanju predstave. Kaj ob tem občutijo oni, ki živijo v čisto svojem svetu nikoli ne bomo točno izvedeli. Nas pa razveseli njihovo navdušenje, razigranost, smeh, iskriv pogled ali le budno spremljanje dogajanja. Vse to nas žene naprej. V iskanje in uprizoritev novih zgodb.

Moje gledališko delo z gibalno oviranimi otroki s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju se je skozi dvajset let spreminjalo. Od zahtevnih besedil in scenskih uprizoritev do predstav, kjer se prepletata le glasba in ples z vozički. Zadnji dve leti smo opazni na velikem odru festivala Igraj se z mano. Odziv javnosti na predstavi Enci, benci na kamenci in Ocean je bil zelo dober. Pri zadnji predstavi grem korak dlje, saj v njej nastopa tudi deklica, ki s svojim plesom poveže oba svetova.

Glasba in ples z vozički sta se izkazala kot nova oblika nastopanja na odru in pripovedovanja zgodbe na drugačen način. Tu besede ne igrajo nobene vloge, pač pa sta glasba in gib tista, ki nas popeljeta v čudoviti svet zgodb. Le predstavitev teh pa predstavlja pomemben element inkluzivnega vključevanja v širše okolje. Ključne besede: gibalno ovirani otroci s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, gledališče, glasba, ples, predstava.

IZBOLJŠEVANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI – S POMOČJO ŠPORTA IN REKREACIJE

Gašper Tanšek, Center IRIS, Ljubljana

Vsak človek si želi biti v svojem življenju uspešen, srečen, zadovoljen, priljubljen, ljubljen...Skratka izpopolnjen na vseh področjih svojega življenja. Tako na področjih poklicnega, kot področjih zasebnega življenja. Do končnega cilja lahko pridemo na različne načine. Najprej pa morajo biti izpolnjeni osnovni življenjski pogoji, kot so materialne dobrine, ki nam omogočajo normalno izpolnjevanje vseh ostalih življenjskih ciljev.

V svojem prispevku se bom osredotočil na vidik izpolnjenosti oseb s posebnimi potrebami, na področju športa in rekreacije. Na enem izmed področij socialne vključenosti oz. kakovosti življenja, ki je mnogokrat neupravičeno zapostavljeno, označeno za nemogoče oz. neizvedljivo in se mu na ta način ne posveča dovolj pozornosti. Iz izkušenj pa vemo, da je z dovolj močno voljo možno vse!

Ključne besede: šport, uspešnost, vključenost, kakovost življenja, osebe s posebnimi potrebami.

SPODBUJANJE SODELOVANJA V LUČI SOCIALNEGA IN KULTURNEGA KAPITALA V ODDELKIH PRILAGOJENEGA PROGRAMA NA OŠ FRANJA MALGAJA ŠENTJUR

Aleksandra Lampret Senčič, OŠ Franja Malgaja, Šentjur

S spodbujanjem sodelovanja in krepitvijo socialnega in kulturnega kapitala pri osebah s posebnimi potrebami, pomagamo krepiti med starši, šolo in skupnostjo. Z vključevanjem v sodelovanje strokovnjaki poskrbimo, da si otroci poleg učno vzgojnih ciljev krepijo vse tiste sposobnosti, ki jih potrebujejo za celosten razvoj, vključevanje za trg dela in samostojno življenje.

Ključne besede: sodelovanje, posebne potrebe, socialni in kulturni kapital.

KAJ JE KAKOVOST ŽIVLJENJA IN KAKO JO LAHKO VSAK RAZUME

Irena Fifolt, ZGN Ljubljana

Če govorimo o kvaliteti življenja oseb s posebnimi potrebami, naj se le-ta ne bi razlikovala od oseb, ki so polnočutne. Kljub temu pa imamo različne poglede na kvaliteto življenja tudi polnočutni, vključno z menoj. Družba v kateri živimo in mediji nam velikokrat sporočajo, kaj je za nas dobro in kaj moramo imeti, da bomo srečni. Usmerjeni smo k »imeti«, ne pa »biti«. Vsak posameznik naj bi si v življenju ustvaril prioritete, da lahko živi v sozvočju s seboj. Če želimo imeti odgovorne državljane, moramo vzgajati otroke in jih učiti izražati svoje občutke, želje in potrebe, da bodo kot odrasli pri sebi prepoznali, kaj je res vredno ter da bodo kritični do stvari, ki niso v njihovem vrednostnem sistemu. Verjetno si vsi želimo imeti zagotovljene osnovne materialne potrebe. Vprašanja, ki se postavljajo, pa so: Kako je glede ostalih potreb? Kaj je to kvaliteta življenja in kdo jo določa? Kaj je zadovoljstvo posameznika?

Ključne besede: kakovost življenja, vrednote, zadovoljstvo posameznika.

VPLIV OSEBNOSTNIH IN DRUŽBENIH DEJAVNIKOV NA KVALITETO ŽIVLJENJA

Karmen Mihelčič, VIZ Višnja gora

V prispevku so podrobneje analizirani osebni in družbeni dejavniki v povezavi s kakovostjo življenja tako oseb s posebnimi potrebami kot tudi strokovnih delavcev, ki sodelujejo z njimi. Poziv organizatorjev mednarodnega kongresa je razmisliti o čim širšem spektru našega delovanja pri delu z osebami s posebnimi potrebami. Bolj kot na neposredno delo z njimi je delo pred nami usmerjeno v opis notranjih (osebnostnih) in zunanjih (družbenih) okvirjev, ki vodijo/usmerjajo posameznikovo delovanje, pa naj bo ta posameznik klient ali pedagoški delavec. Razmišljanje o samem sebi, o drugih ter naše delovanje v našem delavnem mikro okolju, vpliva na to, kakšno bo naše sobivanje vseh vključenih deležnikov. Seveda so strokovni delavci tu tisti, ki morajo opraviti tako imenovano strokovno distanco in pogledati na preplet subjektivnih ocen posameznikov in objektivnih informacij. V prispevku je veliko govora o pozitivnem duševnem zdravju, ki je ključna sestavina kakovostnega življenja že v otroštvu in mladostništvu, zato je pregled podpornih dejavnikov in dejavnikov tveganja za razcvet pozitivnega duševnega zdravja smiseln.

Ključne besede: kakovost življenja, pozitivno duševno zdravje, osebnost, čustveno vedenjske motnje.

KAKOVOST ŽIVLJENJA MLADOSTNIKA S CHARGE SINDROMOM – študija primera

Jelena Komel, OŠ Kozara, Nova Gorica

S pomočjo študije primera sem želela izpostaviti in opozoriti na probleme, ki se pojavljajo pri delu z otroki in mladostniki s CHARGE sindromom. V teoretičnem delu sem se opirala na strokovne članke in dokumente v Nejčevi osebni mapi. Z mammo obravnavanega učenca sem naredila intervju odprtega tipa.

Samoiniciativnost staršev otrok s CHARGE sindromom je pomemben dejavnik, ki vpliva na kakovost njihovega življenja. Njihova zavzetost pomaga, da se informiranost o CHARGE sindromu širi, kar pripomore k iskanju najustreznejših rešitev in prilagoditev.

Pri delu z otroki s CHARGE sindromom se je potrebno osredotočiti na njihova močna področja in tako pridobiti njihovo zaupanje, ki je ključno za nadaljnje delo na njihovih šibkih področjih. Izpostavila bi težave na senzornem področju ter na področju komunikacije.

Za otroke s CHARGE sindromom so primerni vsi načini komunikacije. Uvedba različnih metod komuniciranja, zlasti tistih s konkretno komponento, je običajno koristna, tako da lahko izberejo svoje prednostne načine. Vključitev konkretne komponente, kot so simbolični objektni sistemi, slike ali slikovni simboli pogosto pomaga premagati težave pri izvršilnih funkcijah, kar pa ne pomeni, da je treba zanemariti vse formalne načine komuniciranja.

Za izboljšanje kakovosti življenja otrok s CHARGE sindromom je pomembna predvsem individualna obravnava, spodbuda in rutina timsko delo. Nejc je primer dobre prakse, saj je ob pomoči vseh strokovnih delavcev, ki so ga obravnavali in iskali ustrezne prilagoditve za zadovoljitev njegovih potreb, dosegel zelo dobre rezultate.

Pri Nejčevem primeru bi še posebej izpostavila mammo, ki ga je sprejela in ga ljubi, takega kot je.

Ključne besede: CHARGE, komunikacija, senzorno področje, prilagoditve.

REKONCEPTUALIZACIJA KARIERNEGA RAZVOJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI V DOBI DIGITALIZACIJE

dr. Janez Drobnič, UP , Pedagoška fakulteta

Tudi osebe s posebnimi potrebami se v sodobni družbi soočajo z izzivi uresničevanje lastne poklicne kariere, ki prinaša nove priložnosti in hkrati pasti neuspeha in izločenosti. Zato je potrebno rekonceptualizirati pristope v poklicni vzgoji in vodenju kariere, ki bodo zagotavljali njihovo boljšo vključenost v svet dela in jim zagotovile dostojen poklicni razvoj.

V preglednem članku predstavljamo nov koncept vodenja kariere oseb s posebnimi potrebami, ki upošteva najnovejše teorije kariernega razvoja, karierno-svetovalnih pristopov ter psiholoških teorij zlasti tistih, ki se osredotočajo na identiteto ter konstruiranje individualnosti. Novi koncept obsega dva epistema kariernih sider in premis, s katerimi pridemo do rešitev, ki so za navedeno kategorijo oseb obetajoče.

Struktura poklicev in zaposlitev v sedanji dobi digitalizacije zelo hitro naraščata in s tem se odpirajo nove priložnosti za zaposlovanje oseb s posebnimi potrebami vendar ob pogoju razvijanja njihove avtonomnosti odločanja o in na poklicno-karierni poti, prepoznavanja in stalnega razvijanja svojih močnih lastnosti v smislu sposobnosti, znanja in veščin, ki jim lahko zagotovijo povsem uresničljivo dostojno kariero.

Ključne besede: osebe s posebnimi potrebami, kariera, močne lastnosti, avtonomnost, kompetence

FORMATIVNO SPREMLJANJE KOT PODPORA UČENCEM S POSEBNIMI POTREBAMI

mag. Simona R. Ožek, Sonja Dobravc, ZRSŠ, Tanja Cedilnik, OŠ Leskovec pri Krškem, Andreja Jurkovič, OŠ Sladki Vrh, Klavdija Paldauf, OŠ Veržej, Enota Dom, Alja Tekalec, OŠ Kašelj, Tjaša Vajdetič, OŠ dr. Mihajla Rostoharja Krško, Spomenka Juretič, Dvojezična osnovna šola II Lendava/2. Sz. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola

Na Zavodu RS za šolstvo smo v letu 2017 izdali priročnik za strokovne delavce z naslovom Vključujoča šola. Odzvali smo se na izpostavljene vsebine tudi na evropskem nivoju, ki jih je potrebno okrepiti v slovenskem šolstvu, da bomo ustvarili varno, spodbudno in vključujoče okolje za vse otroke in mladostnike v vzgoji in izobraževanju.

V priročniku se tako posvečamo konceptu inkluzije ali vključevanja, ki se odraža v vključujoči klimi, vodenju razreda za dobro klimo in vključenost, formativnem spremljanju z namenom podpore vsakega učenca, pomenu socialnega in čustvenega opismenjevanja za dobro vključenost ter učeči se skupnosti. Strokovnim delavcem, ki se soočajo z vsakdanjimi izzivi pedagoške prakse smo želeli ponuditi priročnik, ki bo odgovoril na njihove potrebe po pristopih in strategijah, ko se soočajo z velikimi razlikami med otroki in mladostniki. V priročniku so predstavljena orodja, pristopi, metode in strategije za iskanje tistih poti, po katerih se otroci želijo, lahko in zmorejo učiti. Tako so predstavljeni tudi praktični primeri, kako na primer s pomočjo formativnega spremljanja podpremo otroke pri učenju bolj sprejemljivih oblik vedenja pri izvajanju dodatne strokovne pomoči, kako čustvovanje in vedenje otrok razumemo in učimo preko ABC sistema. Priročnik poleg usmeritev, ki jih namenja strokovnim delavcem, kako naj pristopajo k vzgojno izobraževalnemu delu z otroki, vsebuje tudi usmeritve, kako naj vzgojno izobraževalna institucija zaživi kot učeča se skupnost. Torej, kako naj vzpostavi mehanizme učenja in medsebojnega povezovanja strokovnih delavcev ter poskrbi za vključenost tudi med zaposlenimi.

Priročnik Vključujoča šola je tako univerzalen priročnik za vse vzgojno izobraževalne institucije, torej tudi za institucije, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem otrok s posebnimi potrebami, saj so razlike med otroki in

mladostniki velike tudi znotraj teh institucij in programov. Iskanje ustreznih poti za učenje otrok s posebnimi potrebami pa je prav poseben izziv v vseh programih vzgoje in izobraževanja.

Ključne besede: vzgoja in izobraževanje, vključujoča šola, podpora, otroci s posebnimi potrebami.

SKUPAJ NAM JE LAŽJE

Blažka Vodušek, Urška Šteh, OŠPP Brinje, Grosuplje

Na OŠ Brinje Grosuplje že 7. leto zapored poteka projekt Skupaj nam je lažje. Projekt vodi projektni tim učiteljev na podružnični šoli za učence s posebnimi potrebami. Gre za projekt, v okviru katerega želimo našim učencem približati »normalno« življenje. Trudimo se, da se učenci obeh šol spoznajo, trudimo pa se vključiti tudi širšo skupnost v Grosuplju in se povezovati v okviru različnih delavnic in projektov.

Ker so na šoli otroci s posebnimi potrebami prisotni vzporedno poteka z rednim programom osnovne šole, smo skupaj ustvarili projekt branja, sodelovanja ter ustvarjanja. Da je bilo še bolj zanimivo, smo k projektu povabili bližnje šole in šolo, ki je malce drugačna od nas. Skupaj smo ustvarili deželo Astrid Lindgren. Glavni cilj tega je bil, da bi se krepili in urili na različnih področjih, kot so: pomoč šibkejšemu, javno nastopanje, bralna pismenost, tekočnost branja, likovno ustvarjanje in še mnogo drugega. Skupaj smo priredili enkratni dogodek, ki pa se ni končal, ampak je trajal celo poletje. Naše branje se je junija v šoli zaključilo, naši izdelki pa so ostali v Mestni knjižnici Grosuplje skozi celo počitnice; ti izdelki so vabili obiskovalce knjižnice, da si izposodijo knjige, ki v nas povečujejo željo po branju. Želeli smo vključiti vse, ali če rečemo drugače, skupaj sodelovati in tako pokazati, da skupaj zmoremo več. Tudi če so to otroci s posebnimi potrebami, ki imajo morda tudi težave pri branju in razumevanju besedila, smo v tem času bili vsi skupaj. Ni bilo pomembno, ali si dober bralec ali slab, pomembno je bilo le, da ti doživel vsaj kak prijeten trenutek ob branju. Naj zaključimo s tem, da smo želeli pokazati, da je življenje z otroci s posebnimi potrebami lahko popolnoma enako kot s komerkoli drugim, če jim damo priložnost, da pokažejo svoje močne plati.

Ključne besede: inkluzija, vključevanje, osebe s posebnimi potrebami, branje, motivacija, projekt, Astrid Lindgren.

GOVORIM, TOREJ SEM

Mirjam Košir, CKSG Portorož

Govor je najbolj razširjeno sredstvo komunikacije. Otroci z motnjo v duševnem razvoju oziroma otroci s posebnimi potrebami, imajo ravno na področju govora in komunikacije velike težave.

V prispevku bom na kratko spregovorila o zakonitostih in mejnikih govornega razvoja, v nadaljevanju pa o govornih motnjah in težavah, ki se najpogosteje pojavljajo.

Kot primer dobre prakse bom predstavila deklico, ki jo obravnavam in v kratkem posnetku predstavila njen napredek.

Ključne besede: govor, komunikacija, govorne motnje.

VPLIV GLASBENEGA UDEJSTVOVANJA NA KAKOVOST ŽIVLJENJA OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI

Zdenka Kokol, Klementina Mikec Korpič, OŠ dr. Ljudevita Pivka, Ptuj

V referatu z naslovom Vpliv glasbenega udejstvanja na kakovost življenja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami želimo pokazati na pomembnost vključevanja oseb z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju v dejavnosti, ki bistveno prispevajo h kakovosti njihovega življenja.

Dejavnost orkestralnega muziciranja sistematično izvajamo na naši šoli zadnjih nekaj let. V projektu Glasba pri otrocih s posebnimi potrebami smo združili specialno-pedagoška in glasbeno-praktična znanja. V prispevku predstavljamo naše projektno delo in rezultate, ki kažejo, kako ta dejavnost prispeva k dvigu kakovosti življenja naših učencev.

Ključne besede: posebne potrebe, kakovost življenja oseb z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, glasbene dejavnosti.

KAKOVOST ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI: UPORABA TOBAKA IN ALKOHOLNIH PIJAČ

dr. Mojca Kralj, OŠ Glazija, Celje

V prispevku predstavljam vpliv pogostosti uporabe tobaka in alkoholnih pijač na kakovost življenja oseb s posebnimi potrebami, kot so dolgotrajno bolne osebe (osebe, ki imajo motnje v strjevanju krvi), gibalno ovirane osebe (osebe, ki imajo poškodbo hrbtenice in osebe, ki imajo živčno mišična obolenja) ter osebe z okvaro sluha in vida. Prikazani so motivi za uporabo tobaka in alkoholnih pijač ter težave, povezane z njihovo škodljivo uporabo.

V raziskavo so bile zajete 476 osebe s posebnimi potrebami, stari 15 let in več. S pomočjo vprašalnika smo skupine udeležencev spraševali o pogostosti uporabe tobaka, uporabe in škodljive uporabe alkoholnih pijač v življenju, v zadnjem letu in zadnjem mesecu ter o motivih za uporabo tobaka in alkoholnih pijač. Oceno tvegane in škodljive uporabe ali odvisnosti od alkohola smo ugotavljali z AUDIT standardiziranim presejalnim vprašalnikom.

Izsledki raziskave kažejo, da 21,6 % anketiranih oseb je potrdilo redno uporabo tobaka in več kot 10 let kadi 16,4 % vprašanih oseb. Uporabe alkohola na tvegan ali škodljiv način je potrdilo 20,7 % oseb. Vprašane osebe uporabljajo alkohol zaradi osebnih in družbenih razlogov. Tako osebni kot družbeni razlogi so povezani z obvladovanjem (ang. 'coping') osebnih in družbenih težav, ovir oz. primanjkljajev.

Ključne besede: uporaba tobaka, uporaba alkoholnih pijač, škodljiva uporaba alkoholnih pijač, motivi, osebe s posebnimi potrebami.

UČINKOVITO VSTOPANJE NA TRG DELA POVEČUJE KAKOVOST ŽIVLJENJA MLADIH S POSEBNIMI POTREBAMI

Mojca Arh, mag. Tatjana Dolinšek, mag. Maja Zovko Stele, Karl Destovnik, Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v RS

V družbo smo ljudje vključeni preko različnih sistemov, ki jih zagotavljajo različne institucije na področju izobraževanja, zaposlovanja, stanovanjske problematike, socialnih storitev, zdravstvenega varstva in podobno. Nepovezано delovanje ali zgolj delno sodelovanje različnih institucij je zlasti za ranljive skupine lahko usodno, saj v skrajnem primeru lahko privede do socialne izključenosti posameznika, kar pa zelo močno vpliva na kakovost življenja.

Delo, oziroma zaposlitev, je najboljše varovalo pred socialno izključenostjo in tudi eden ključnih dejavnikov, ki vpliva na kakovost življenja. Raziskave kažejo, da je prav dejstvo, da je med invalidi več nezaposlenih kot v preostali populaciji, glavni razlog za njihovo nižjo kakovost življenja.

Projekt Prehod mladih je namenjen reševanju velikega problema brezposelnosti med mladimi s posebnimi potrebami. Ciljna skupina so mladi s posebnimi potrebami, ki zaradi svojih težav praviloma težje vstopajo na trg dela kot ostala mlada populacija. Pri njih je tveganje za dolgotrajno brezposelnost, posledično pojavljanje številnih sekundarnih težav in negativen vpliv na kakovost življenja še posebej veliko. Mladi s posebnimi potrebami so zato s tega vidika izjemno ogrožena družbena skupina.

Primeri iz prakse kažejo, kako vključitev v projekt vpliva na približevanje mladih s posebnimi potrebami na trg dela in posledično tudi v izboljševanje kakovosti njihovega življenja.

Ključne besede: mladi s posebnimi potrebami, kakovost življenja, trg dela.

KNJIGARNA IN TRGOVINICA Zebra Gre Na Luno

mag. Valerija Janhar Černivec, ZGN Ljubljana

V prispevku sem želela predstaviti prizadevanja Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana, da ustvari stimulatивно vzgojno – izobraževalno okolje za mladostnike s posebnimi potrebami, ki zapuščajo varno zavetje institucije in so postavljeni pred izzive, ki čakajo tiste s posebnimi potrebami in tiste brez: samostojno in neodvisno odraslo življenje v lokalnem in delovnem okolju. Predstavila sem primer dobre prakse: knjigarno in trgovinico Zebra Gre Na Luno. V njej združujemo številne dejavnosti, da bi ozavestili laično in zainteresirano javnost o skrbi naše družbe za ljudi s posebnimi potrebami na področju komunikacije in dejavnosti, ki bi omogočile tem mladostnikom praktične izkušnje v delovnem okolju, izkušnje, ki so neprecenljive v iskanju kakovosti življenja.

Ključne besede: posebne potrebe, delo, samostojnost, neodvisnost, kvaliteta življenja.

NAČIN PREŽIVLJANJA PROSTEGA ČASA VPLIVA NA KAKOVOST ŽIVLJENJA OSEB Z MOTNJO V DUŠEVNEM RAZVOJU

Biljana Horvat, CVIU, Velenje

Kakovost življenja je kompleksen pojem, ki ga vsak posameznik definira in meri po svoje, glede na svoje življenjske prioritete in svojo definicijo kakovosti.

Tudi v strokovni literaturi ni enotne definicije, s katero bi se strinjali vsi. Obstaja več izrazov (življenjska raven, oziroma standard, življenjski pogoji, življenjski stil, način življenja). Vsak termin ima svojo teoretično opredelitev. Z združitvijo le-teh, se najbolje približamo pomenu pojma kakovost življenja.

Na grobo lahko kakovost življenja opisujemo oziroma merimo na dva načina. Prvi je glede na količino denarja ali posameznikov dostop do blaga. Drugi način zajema kazalnike kot so zadovoljstvo, sreča, zdravje, okolje in inovacije. Strokovnjaki vse bolj ugotavljajo, da prisotnost materialnih dobrin in industrijskega razvoja, ne pomeni nujno tudi dvig kakovosti življenja (v pomenu sreče, zadovoljstva, zdravja ...)

Prosti čas je čas, ki ni izpolnjen z obveznostmi. Je čas, ko se sami odločimo kaj in kako bomo to počeli. Obstaja veliko različnih dejavnosti, s katerimi si lahko zapolnimo prosti čas.

Pomembno je, da tudi osebe z motnjo v duševnem razvoju imajo na voljo več kvalitetnih dejavnosti, med katerimi lahko sami izberejo pravo zase, saj kvalitetno preživljanje prostega časa povečuje kakovost življenja.

Izvedla sem tudi anketo o preživljanju prostega časa in v članku predstavila rezultate.

Vsi si zaslužimo kakovostno življenje, tudi osebe z motnjo v duševnem razvoju.

Ključne besede: kakovost življenja, prosti čas, osebe z motnjo v duševnem razvoju

FUNKCIONALNI VID IN NJEGOV VPLIV NA KAKOVOST ŽIVLJENJA OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI

Dragana Žunič, Janja Hrastovšek, Center IRIS, Ljubljana

Vsak posameznik se uči in razvija tako, da sobiva v svetu z drugimi ljudmi in naravo ter jih opazuje v različnih situacijah, aktivnostih in različnih vzročno-posledičnih odnosih. Večina teh informacij se pridobi predvsem preko vizualnega senzornega kanala. Od rojstva naprej vid pomembno vpliva na posameznikov socialni, čustveni, kognitivni, motorični ter komunikacijski razvoj in sposobnosti, saj so informacije, pridobljene z vidom integrirane v vsa razvojna področja. Posameznikova sposobnost za učinkovito rabo vida in prek vida pridobljenih informacij opredeljujemo kot funkcionalni vid. Ta sposobnost posameznika močno vpliva na kakovost njegovega življenja na vseh življenjskih področjih, ki jih grobo delimo v štiri področja: komunikacija in interakcije, delo na bližino, vsakodnevne spretnosti in skrb zase ter orientacija in mobilnost. Za boljše razumevanje pojma funkcionalni vid je le-tega potrebno razlikovati od pojma vidne funkcije. Izraz vidne funkcije opisuje, kako dobro deluje oko in vidni sistem. Izraz funkcionalni vid se, na drugi strani uporablja za opisovanje, kako posameznik uporablja svoj vid pri reševanju različnih vidnih nalogah v vsakodnevem življenju. S premikom iz medicinskega modela obravnave oseb s posebnimi potrebami k bolj humanističnemu, holističnemu, funkcionalnemu modelu obravnave je funkcionalni vid prepoznan kot pomemben del rehabilitacije ter ključen aspekt dviga kakovosti življenja otrok in odraslih s posebnimi potrebami.

Ključne besede: funkcionalni vid; kakovost življenja; posebne potrebe

PODPORNA IN NADOMESTNA KOMUNIKACIJA S TAKTILNIMI SIMBOLI V DC FUŽINE

Lucija Trabos, CUDV Dolfke Boštjančič Draga, Ig, mag. Nina Jerič, CUDV Dolfke Boštjančič Draga, Ig

Komunikacija je osnovna človekova pravica. Osebam s težjimi in težkimi motnjami v govorno jezikovni komunikaciji podporna in nadomestna komunikacija pogosto predstavlja edino možnost izražanja. Strokovni delavci se na področju (re)habilitacije in izobraževanja oseb s posebnimi potrebami srečujemo z vse zahtevnejšimi motnjami sporazumevanja. Najučinkovitejši sistem podporne in nadomestne komunikacije je individualno prilagojen sistem posameznikovim zmožnostim in potrebam. Taktilni simboli so le ena izmed oblik podporne in nadomestne komunikacije. Dnevni center Fužine obiskuje 17 otrok in mladostnikov s težjo ali težko motnjo v telesnem, gibalnem in kognitivnem razvoju. Šest učencev ima pridružene primanjkljaje na področju vidnega zaznavanja. Njim izobraževalne vsebine predstavimo s pomočjo tipnih slik in taktilnih simbolov.

Ključne besede: podporna in nadomestna komunikacija, učenci z motnjo vidnega zaznavanja, tipna slika, taktilni simbol.

“DESIGN THINKING” METODOLOGIJA & NAŠ KOBI - MOBILNA APLIKACIJA KOT PRIPOMOČEK ZA UČENJE BRANJA

Ursula Lavrenčič, INFOTUDE d.o.o., Komen

Design Thinking (DT, oblikovalski način razmišljanja) je metodologija, ki se uporablja za procese inoviranja. Z uporabo DT smo razvili KOBI, učni pripomoček za tablični računalnik, ki otrokom z disleksijo pomaga pri členjenju in dekodiranju besed. Aplikacija nudi s pomočjo barvanja posameznih črk učinkovito podporo na prehodu od poznavanja črke do tekočega branja, saj omogoča individualizirano oblikovanje vsakega besedila.

Ključne besede: Design Thinking, disleksija, učni pripomoček, aplikacija, barvno členjenje besed.

KVALITETA ŽIVLJENJA UČENCEV OSNOVNE ŠOLE S PRILAGOJENIM PROGRAMOM Z NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM – IZZIV PREUČEVANJA KOMPLEKSNEGA SOCIALNEGA FENOMENA Z UPOŠTEVANJEM VIDIKA PARTICIPACIJE

mag. Mateja Štefanec Vaupotič, OŠ Ivana Cankarja Ljutomer, podružnica Cvetka Golarja

Kvaliteta življenja je kompleksen socialni fenomen, saj se od posameznika do posameznika razlikuje, skozi čas tudi spreminja. Sestavljajo jo objektivni in subjektivni gradniki – slednji so ob množici objektivnih indikatorjev preskromno raziskani in zastopani. Koncept kvalitete življenja kot razpona med željami posameznika in njegovimi realnimi možnostmi v okolju smo preučevali na osmih področjih: čustveno področje, medsebojni odnosi, materialna blaginja, osebnostni razvoj, fizično počutje, samoodločanje, socialna vključenost in pravice. V vzorec je bilo zajetih 19 učencev osnovne šole s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom (priložnostni vzorec) in 19 učencev redne osnovne šole (slučajnostni vzorec); v vprašalniku za učence s petstopenjsko lestvico Likertovega tipa so učenci ocenjevali svoje želje in potrebe; možnosti v okolju so z enako lestvico ocenjevali njihovi starši in razredniki. Za preučevanje odnosov med spremenljivkami smo uporabili deskriptivno statistiko, t-test, faktorsko in diskriminantno analizo. Rezultati so med obema skupinama učencev pokazali statistično pomembne razlike na področjih socialne vključenosti, samoodločanja, medsebojnih odnosov in osebnostnega razvoja, saj je na teh področjih kvaliteta življenja slabša pri učencih osnovne šole s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom. To jasno nakazuje potrebne spremembe v praksi in tudi potrebe po nadaljnjem raziskovanju tega področja.

Ključne besede: kvaliteta življenja, aspiracije posameznika, možnosti okolja.